

[מה] א וְלֹא יִכְלֵ יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק לְכָל הַנְּצַבִּים עָלָיו וַיִּקְרָא
הוֹצִיאוּ כָל-אִישׁ מֵעָלָיו וְלֹא עָמַד אִישׁ אִתּוֹ בְּהִתְנַדֵּעַ יוֹסֵף
אֶל-אָחָיו:

→ (לג) יושב נא עבדך וגו'. לכל דבר אני מעולה ממנו ט לגבורה ולמלחמה
ולשמש (ג"ר טס ו): (א) ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים. לא היה
יכול לנסבל שיהיו מצרים נלצים עליו ושומעין שאחיו מהצדיקין בהודעו להם

עַל אָחִיד. וְלֹא יִכְלֵ יוֹסֵף לְהִתְאַפֵּק וְגו'. ר' חֲמָא פֶּר חֲנִינָא
אָמַר לֹא עָשָׂה יוֹסֵף פְּשׁוּרָה שְׂאֵלוֹ בְּעֵט בּוֹ אֶחָד מֵהֶם מִיַּד
הָיָה מֵת. ר' שְׁמוּאֵל פֶּר נַחֲמָן אָמַר פְּהֶגֶן וְכִשְׁוֹרָה עָשָׂה,
יִדְעֵ הָיָה צִדְקָן שֶׁל אָחָיו, אָמַר חֵס וְשְׁלוֹם אֵין אָחֵי חֲשׁוּדִים
עַל שְׁפִיכוֹת דְּמִים.

כַּמ וַיֵּאָסֵר
יוֹסֵף מִרְכַּבְתּוֹ וַיַּעַל לְקִרְיַת-יִשְׂרָאֵל
אָבִיו גְּשֻׁנָּה וַיִּרְא אֵלָיו וַיִּפֹּל עַל-
צְוָארָיו וַיִּבְכֶּה עַל-צְוָארָיו עוֹד:

רש"י

שפתי חכמים

צְעָרָב הָיָה צָאֵה (אסתר ז יד) וכמו והנה רחל צמו צאה
עם האלון (לעיל כט ו) לפיכך טעמו למטה צאל"ף, לפי
שכשיצאו לצא מארץ כנען, לא היו אלא ששים זשא.
והשני כל הנפש לצית יעקב הצאה מצרימה שצעים, הוא
לשון עבר, לפיכך טעמו למעלה צצ"ת, לפי שמצאו
שם היו שצעים, שמצאו שם יוסף ושני בניו ונחוספה
להם יוכד צין החומות, ולדברי האומר תאומות נולדו
עם השצטים (עין רש"י לעיל לו לה) נריכים אנו לומר,
שממו ר לפני ירידתן למצרים, שהרי לא נמנו כאן
(ממצאתי צויקרא רצה ד ו) עשו, שש נפשות היו לו
והכמוז קורא אותן נפשות צימו ש לשון רצים, לפי שהיו
עוזדין לאלהות הרצה. יעקב שצעים היו לו והכמוז
קורא אותן נפש, לפי שהיו עוזדים לאל אחד):
(כח) צהורת צפניו. כמרגונו, לפנות לו מקום, ולהורות היאך יתישב זה: צפניו. קודם שיגיע לשם. ומדרש
אגדה להורות לפניו, לתקן לו צית תלמוד ת שממס תלא הוראה (תנחומא יא, צ"ר זה א): (כט) ויאסר יוסף
מרכבתו. הוא עלמו אסר את המוקים למרפצה א להקדו לכבוד צציו (מכילתא בשלח מסכתא דויחי פ"א): וירא
אצ"ו. יוסף נראה ב אל צציו: ויבך על צואריו עוד. לשון הרבות צציה וכן פי לא על אש ישים עוד
(איוב לד כג) לשון רצוי הוא, אינו שם עליו עילות [עלילות] נוספות על חטאיו, ג אף כאן, הקצה והוסף צצכי,
יומר על הרגיל, אצל יעקב, לא נפל על צוארי יוסף ולא נשקו, ואמרו רבותינו, שהיה קורא את ד שמע (מדרש אגדה):

ר דאצ"ב למה לא חשב אותן בחשבון שאר בניו, ולכן אמר שמתו ואלו
נשים נכריות הם דאין בכלל יוצאי ירך יעקב, והכתוב מפרש מעצמו
הטעם. (מהרש"ל): ש כדכתיב בפרשת וישלח (לעיל לו ו) ויקח עשו
וגו' ואח כל נפשות ביתו. וצ"ל דטעות יש ברש"י דהא נפשות עשו לא
היו אלא חמשה, ומהמדרש מביא ששה, וצ"ע: ת ר"ל מרכתיב להורת
חסר וי"ן שניה, יש בו אותיות תורה: א דאצ"ב וירכב במרכבתו מיבעי
ליה: ב דאין שייך לומר שיעקב נראה ליוסף, שהרי יעקב לא הלך
להראות לו אלא לראותו הלך, ועוד שהלך למצרים לגור שם, אבל יוסף
הלך לקראתו להיראות לאביו: ג רש"י מפרש הפסוק שהביא "כי לא
על איש ישים עוד" דפסוק זה קאי כשהקב"ה נפרע מן הרשעים אינו נפרע
מהם יותר ממה שחטאו דהיינו אינו שם עליו וכו': ד מקשים העולם
דילמא היה עומד ומתפלל, וי"ל דהא אמרו רז"ל (ברכות כו.) אסור לעבור
לפני המתפלל כדי שלא יבטל כוונתו, וכל שכן יוסף איך נפל על צוארו
שלא יבטל כוונת יעקב וכו', אבל קריאת שמע עיקר הכוונה הוא בפסוק
ראשון והוא עיקר קבלת עול מלכות שמים והוא נפל עליו לאחר שקרא
פסוק ראשון: ואל"ת יוסף למה לא קרא ג"כ את שמע. וי"ל דיוסף היה
עוסק במצות כיבוד אביו ועוסק במצוה פטור מן המצוה. ועוד י"ל דיוסף
היה פוטר עצמו בפסוק ראשון מפני שהיה טרוד כדאמרין (ברכות יג:) שמע
ישראל וגו' זו היא קריאת שמע של רבי יהודה הנשיא מפני שהיה טרוד

